

צום פינטל

גליון קכג

פר' פקודי-החודש תשפ"ה

משיעורי הרב שלום לאנגסאם שליט"א | בהוצאת מכון מישורים

פרשה

פקודי המשכן - פקיד ומנהל

• פקודי - מספר, מנין, פיקוד

הפרשה נקראת פקודי, ולא "מספרי" או "מנייני", אף על פי שכל עניינה הוא מנין כל פרטי המשכן. למה דייקא הלשון הזו - פקודי? צריך לדעת שכל לשון בתורה מורה על ענין מדויק מאוד. ובלשון "פקוד", יש משהו הרבה יותר עמוק וחזק משאר לשונות של מנין. כשאדם סופר - הוא רק אומר שמות: אחד, שנים, שלוש... ואין בזה הרבה קושי. אפילו ילד קטן יכול לספור. ובשעה שהוא אומר "חמשה", הוא כבר יודע מיד שיש כאן חמשה פרטים. זה קל, פשוט, אין בזה עומס. גם לשון "מנין" אינו אלא ספירה פשוטה. כמו שמונים בהמות, אחת, אחת, אחת. אין בזה כובד, אין בזה אחריות, ואין בזה פיקוח.

אבל כשמדובר בלשון "פקוד", מדובר על מלאכה הרבה יותר מורכבת. כמו אדם שהוא "פקיד", דהיינו מנהל, שיש לו תחתיו הרבה מחלקות, הרבה קופות, הרבה כלים - כל אחד סוג אחר, גודל אחר, שימוש אחר. וכמו שאומרים: האלטן קאפ. לא רק שהוא יודע כמה יש - הוא זוכר כל פרט ופרט, איפה הוא נמצא, לאיזה צורך, מאיזה מקור, ובאיזה מצב.

וזה עצמו ענין "פקודי המשכן". לא נאמר כאן סתם מספרים, אלא פקידה ממש. היה כאן אוצר גדול של תרומות: זהב, כסף, נחושת,

תכלת, ארגמן, עורות, שמנים, בשמים, שוהם, מלאכת נשים, חכמת הלב. והיו שם חלוקות שונות: מה הלך לבגדי כהונה, מה לכלים, מה לקרשים, מה לכפורת. זה לא

חשבון פשוט. זה לא רק סכום - זה ניהול כולל, בדרגה הכי עליונה של שליטה. וזה ההבדל: ספר - זה רק לקרוא את המספרים. מנין - זה רק לדעת כמה יש. אבל פקוד - זה לנהל, לקבץ הרבה סוגים שונים, לשלוט על כולם יחד, ולהחזיק את כל התמונה בראש.

במשכן, משה רבינו עשה פקידה - לא מספר. הוא היה הפקיד, המנהל, שהחזיק את כל הנתונים, את כל התרומות, את כל הפרטים - ועשה מזה כלל אחד שלם: משכן. וזה מה שהתורה אומרת לנו - שצריכים להבין איזו עבודה עצומה נעשתה כאן. לא מלאכה פשוטה. זה היה פיקוד מסיבי, ריכוז עליון, חיבור כל הפרטים הרבים לדבר אחד

מקודש. ולכן נקראת הפרשה כולה בשם הזה - פקודי. כי לא מדובר רק במה שהיה, אלא בלשון שמורה על מדריגה, על כח הנהגה, על עבודת עומק שמחברת עולמות נפרדים לדבר אחד שלם.

• איתמר - פקיד המשכן המוליך הכל

בפסוק נאמר: "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבד ה' הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן". ופירש רש"י שזה קאי על פירוק והקמת המשכן, שהלוים היו נושאים אותו במסעות, ואיתמר היה הפקיד והממונה על זה. אבל על פי פשט הכתובים משמע שזה קאי על המנין, המנין של הזהב, הכסף והנחושת - כמה נאסף, כמה נעשה מכל דבר, ולא בפירוק והקמה לבד. ולפי זה, מה שכתוב "ביד איתמר", הכוונה פשוטה: הוא היה הפקיד, הממונה הכללי, המוציא והמביא, בכל עסק המשכן. משה רבינו - הוא ציווה את הכל, והוא "על פי משה". אבל מי שניהל בפועל את כל החשבונות, את האיסוף, את הפיקוח, את הרישום, את החלוקה - הכל היה ביד איתמר.

עליו היה התפקיד הכבד הזה: לדעת כמה זהב בא, ומי הביא, ולמה זה נועד, ולאיפה זה הולך. וכך עם הכסף, וכך עם הנחושת. ובכל פרט ופרט - הכל היה צריך להיות רשום, ברור, ומכוון אל מטרתו. לא נעלם ממנו מאומה. פקודי - זה לא רק

המשך בעמוד הבא

מנין פשוט, לא רק מספרים בספר. זה פיקוד ממש. לא די לומר "כמה", צריך גם לדעת מה, ולמה, ואיך. וכל זאת בידי אדם אחד - איתמר בן אהרן. פקיד כללי, מנהל גדול תחת משה רבינו, שמוליך את כל הסדר הגדול של המשכן, לא רק בניירות ובמספרים בלבד, אלא באחריות, בהבנה, ובחיבור, עם ידיעה מקפת בכל פרט ופרט. ובזה גם נכלל מה שרש"י אומר שאיתמר פיקח על עבודת הלויים במסעות - כי אם איתמר ידע כמה היה מכל דבר, ברור שהוא ידע גם לאן זה הולך, מי נושא אותו, איך הוא מתפרק, ואיך הוא יוקם. הפיקוד של איתמר כלל הכל. והיינו שאיתמר היה הפה, היד, והלב של כל המשכן. הוא לא רק מפקח - הוא המוליך את כל העניין. וזהו ענין "ביד איתמר" - הכל ממש היה תחת ידו, בידיעה ובפיקוח מדויק.

• הפקיד שבראש - מבנה מחשבתי חי

אבל כל זה אינו רק תיאור של אדם בתפקיד ציבורי. זהו גם ציור של עבודת הנפש. זהו הפקיד שבראש. כאשר מדברים על פקיד, אין הכוונה רק לאיש שיושב במשרד וכותב. אלא לאדם שיש לו ראיה כוללת על עניינים רבים, וכל אחד ממוקם אצלו במקום הנכון. הוא יודע למדוד, לסדר, להעמיד, להבדיל בין דבר לדבר, ולחבר את כולם לציור אחד. הפקיד אינו חי בערבוביא - הוא חי בצלילות. וכל פרט אצלו יש לו כתובת.

בתוך ראשו של פקיד כזה - יש מדפים. כל דבר שייך למדף מסוים. והוא יודע מתי להוציא דבר מן המדף, מתי להחזירו, מתי לסגור, מתי לפתוח. וכשהוא פותח - אינו

נבהל, כי הוא יודע מה יש איפה, מה נצרך עכשיו, ומה ממתין לשלב אחר. ולמה יש לו כוח כזה? כי הוא לא רק זוכר פרטים. הוא מבין את הנקודה של כל דבר. הוא יודע מהו השורש, מהו העיקר, מה טפל, מה שייך למה. וכאשר יש לאדם הבנה פנימית, אז גם הפרטים הרבים מתיישבים אצלו כאחד. אז הוא לא צריך לרשום כל דבר - כי הכל מצויר אצלו כתמונה אחת שלימה.

וזה ההבדל הגדול בין אדם עמוס לאדם פקיד. שניהם מלאים פרטים - אבל האחד נחנק, והשני שולט. למה? כי הראשון רואה פרטים בבלבול, והשני רואה אותם מחוברים למחשבה אחת כוללת. זהו הפקיד: אדם של מדידה ושליטה. הוא יודע לשאול: כמה זה שוקל? לאן זה שייך? האם זה כבד מדי? האם זה בא לפני זה? הוא לא רק נושא - הוא מודד, משקל, מנהל.

• להיות פקיד על עצמו - סדר במקום סחף

כל אדם צריך להיות פקיד על עצמו. לא רק חי, לא רק רץ. אלא עוצר, מודד, שואל, מסדר. בכל יום ויום באים עליו מחשבות רבות, רגשות שונים, תאוות, רצונות, דאגות, חובות, שאיפות. אם אינו פקיד - הכל מתבלבל. הוא רץ אחרי הרגע. חי מן היד אל הפה. וכמו עדר של בהמות, כל ענין אצלו בא בלי סדר, בלי גבול. אבל אם הוא נעשה "פקיד", אז הוא מתחיל להיות בחכמה. הוא אומר לעצמו: רגע, מה זה הרגש הזה שעלה בי עכשיו? היכן הוא שייך? לאיזה עניין הוא נוגע? מהו העיקר שלי כרגע? מה צריך לדחות? מה קודם למה? ואז הוא מתחיל להרגיש שהוא מנהל את החיים שלו. הוא לא נגרר. הוא

לא מגיב סתם. הוא מעמיד כל דבר במקומו.

וכאשר יש לו הרבה דברים על הראש - והוא פוחד אולי יתבלבל - אז הוא מתחבר אל הנקודה. הוא שואל: מה היסוד של כל מה שאני עושה? מהו המשכן שלי? מהו המרכז? וברגע שיש לו נקודת שורש, אז כל שאר הדברים מתיישבים על מקומם. זה כוחו של הפקיד הפנימי: לא לזכור רק הרבה דברים, אלא לדעת את שורש כל פרט, ואז הזכירה באה ממילא.

גם אדם הלומד גמרא - גם הוא פקיד. דף גמרא אינו רק דף - הוא מערכת של שיטות, מימרות, קושיות וסברות.

צריך להחזיק ראש, לזכור מי אמר מה, מה שייך למה, ומה עומד כנגד מה. בלי פקידות וראייה כוללת - הלימוד מתפזר, אבל עם הנהגה פנימית - כל הדף נעשה משכן של דעת.

משה רבינו ואיתמר בן אהרן - החזיקו אלפי פרטים: כסף, זהב, נחושת, בגדים, קרשים, עורות, שמנים... אבל הכל היה בתוך המשכן. הכל היה מתחת לנקודה אחת. לכן יכלו לזכור, לפקח, לנהל - כי היה להם שכל כולל, לב מבין, וראיה מלמעלה. ומהי ראיה מלמעלה? היכולת לא להיתפס בפרט הקטן, אלא לזכור תמיד לאן הכל שייך. כך גם האדם. כשרוצה לבנות לו משכן בלב, צריך ללמוד להיות פקיד. לא לזרוק דברים, לא לרוץ אחרי כל דחף. אלא לשאול, לשקול, לקשה, לזכור, ולכוון הכול אל הנקודה של עבודת השם. ומי שלומד לפקוד את עצמו - זוכה לבנות את חייו בתוך סדר, בתוך תבנית, בהשראת השכינה.

מודל ותכנית

יש אנשים שחיים בתוך עומס, ויש אנשים שחיים בתוך מודל. הראשונים מתרועעים כל היום אחרי הדברים, והדברים מושכים אותם לכל צד. השניים עומדים מהצד, מסתכלים, מסדרים את הפרטים לפי תבנית, ויודעים איך לגשת לכל דבר במקומו. מה זה מודל? זה לא ציור טכני ולא תכנית חכמה. מודל הוא תבנית שמסדרת את הסבך, ומחזירה לאדם את השליטה. המודל אומר לאדם: מה שייך למה, מה קודם למה, מה משפיע על מה, ומה העיקר בתוך כל השאר. מודל טוב הוא כמו שלד. הדברים נתלים עליו, מחזיקים עליו, ובלעדיו הכל קורס או מתערבב.

המשכן נעשה על ידי מודל ותוכנית. לכל קרש היה מידה מדויקת. לכל וו - מקום. לכל זהב - תכלית. לא היה פרט שאין לו שייכות אל כלל. והעיקר - הכל נבנה לפי תכנית מוקדמת: "והקימות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר". המשכן לא רק נבנה נכון - הוא תוכנן מראש, וזו כל מעלתו. כל מי שבנה בית או עסק, יודע: ההבדל בין חורבה לבית - הוא תכנית מראש. וההבדל בין בלבול לסדר - הוא מודל ברור.

אדם שרוצה לנהל עסק בלי מודל - זה כמו לבשל בלי מתכון. הוא יוכל להצליח פה ושם, אבל לאורך זמן - הכל יישרף. מה זה מודל עסקי? לדעת מה העמודים שעליהם העסק עומד, לזהות את השלבים בתהליך: מה בא לפני מה, לדעת מה יקרה אם דבר אחד נופל - ומה יפעיל אותו מחדש, להבין מה העיקר - ומה הטפל. זה לא ענין של מספרים בלבד. זו הסתכלות: האם העסק הוא כמו עגלת קניות שמתמלאת, או שהוא מבנה מתוכנן עם קירות, דלתות, וחדרים.

הנפש היא מבנה עמוק, מלא שכבות, רגשות, דמיונות, תקוות, פחדים. מי שניגש לנפש בלי מודל - טובע. למה אנשים מרגישים מבולבלים? למה הם לא יודעים לעשות סדר בעצמם? כי אין להם מודל. הם לא יודעים איפה שמים כל דבר, לא יודעים איזו מדרגה קדמה לאיזו, ולא מבינים מה מוליד את מה. אבל אם יש לאדם מודל

- הוא יודע לעצור מחשבה עוד לפני שהופכת לרגש, הוא יודע לסדר דיבורים לפי מה שמותר ומה שצריך, הוא יודע למקם מעשים במקומם, והוא מבדיל בין רעש פנימי אמיתי לבין דחף חולף.

מודלים ידועים

אמרו חכמים: "איזהו חכם? הרואה את הנולד". זהו אופי של חיים, יש בני אדם שבכל דבר הם מסדרים לעצמם 'מודלים', אין זה על ידי 'רוח הקודש', אלא על ידי תבנית פשוטה, המראה לאדם את הדרך. בדור שלנו מרבים לדבר על "מודלים" - תבניות של חשיבה, של פעולה, של תהליך. וזה דבר טוב בכל הענינים, וגם בעבודת השם זה דבר טוב, יהודי יש לו **מודל**

לעבודת השם. תבנית שמסדרת את

הכוחות, את המחשבות, את המעשים, את הכיוון.

כאשר אדם ניגש להבין את חייו, את עבודתו הרוחנית, הוא עומד מול פרטים רבים, רגשות שונים, התרחשויות בלתי צפויות, ולעיתים נדמה שהכול מתרחש יחד. מה שיכול לסדר את התמונה, ולעזור לאדם לראות נכון את מה שבידו - הוא **מודל**.

מודל הוא לא רק "סכמה", אלא **תבנית מחשבה**. דרך להסתכל על דברים. כאשר יש לאדם מודל, הוא יודע לשאול: מה המקום של כל דבר? מה בא קודם? מה גורם למה? מה שייך למה? וכיצד הכל משתלב לדבר אחד כולל? כך, במקום לטבוע בפרטים, הוא זוכה **להבנה כוללת**.

מודלים ידועים: "מחשבה, דיבור, מעשה", היא סוג של מודל. "בתשובה: חרטה, עזיבה, קבלה", תורה, עבודה, וגמילות חסדים" יש לשמש כסוג של מודל, מה עשיתי היום נקודה בשלשה עמודי עולם אלו. ויש גם מודלים לפי **גיל ושלב**, כפי שאמרו חז"ל: בן חמש למקרא, בן שלש עשרה למצוות, בן שלושים לכוח, בן חמישים לעצה. וכל שלב - יש לו העבודה המיוחדת לו. בכל מקום, המטרה אחת - להוציא את האדם מהפיזור, ולהכניסו לתוך **דרך**.

מודלים ידועים בעולם

גם בעולם הרחב יש תבניות רבות, שכל אחת מהן עוזרת לבני אדם להבין תהליך. וכמה מהן יכולים אפילו להשתמש בהם לצורך עבודת השם. מודלים קוגניטיביים שמראים שהשינוי הפנימי מתחיל בראש ומתגלגל אל היד. יש מודלים של "שלבי צמיחה", הדומים למודל מאסלו שמתחיל בצרכים בסיסיים ומטפס עד מימוש עצמי. ויש מודלים של ניתוח עצמי - כמו ה-SWOT, שבו האדם בוחן את עצמו: מה הכוחות שבי? מה החולשות? מה ההזדמנויות שמולי? ואילו סיכונים יש לי בדרך? זהו מודל שיכול להפוך לכלי חשבון נפש עמוק. כמו כן, בעולם קיים מודל SMART - הגדרת מטרות בצורה פשוטה וברורה: מטרות מדודה, מציאותית, תחומה בזמן. תהליך זה, כשהוא נקשר לעבודה רוחנית, מסייע לאדם להגדיר לעצמו קבלות טובות באופן שיכול להתמיד בהן. ויש גם מודל של מחזור חוזר - תכנון, עשייה, בדיקה, ושיפור.

והא לך רעיונות ודוגמאות של מודלים לכל גיל בחיים, דרך ציור, להראות קצת איך אפשר לחשוב ולסדר באופן של 'מודל'.

החיים אינם קו ישר. כל גיל מביא איתו תכנים אחרים, כוחות שונים, ואתגרים המיוחדים לו. לכל גיל יש המודל שלו: **לילד קטן**, העבודה היא דרך חוויה ורגש. תבנית פשוטה של **לב-דבר-מעשה**: אהבת השם, אמירת פסוק, נשיקת מזוזה. תנועה קטנה עם תוכן ברוח. **לבחור צעיר**, הזמן הוא לבניית זהות. מודל של **שם-חזקה-יעד**: מי אני? במה אני טוב? ולכן אני רוצה להגיע בעבודת השם? **לאביר**, החיים מתמלאים בעומס. מודל של **איזון-נתינה-קביעות**: להישאר מאוזן, להיות נותן לאחרים, ולא לוותר על קביעות בלימוד ובתפילה. **בן שלושים** כבר מבקש לבנות עומק. מודל של **התבוננות-תיקון**.

גידול: להסתכל אחורה, לתקן נקודות, להציב מטרות לרוח. **בן ארבעים** מתחיל להרגיש את הבינה. מודל של **העמקה-השפעה-התמדה**: לא להסתפק במה שכבר נעשה, להשפיע על אחרים, ולשמר את שנבנה.

בן חמישים כבר מחזיק ניסיון. מודל של **סיכום-עצה-מערכת**: לאסוף את החיים, להעניק תובנה, ולבנות מחדש את הסדר הפנימי. **בן שישים**, הזמן הוא לשקט והודיה. מודל של **מנוחה-קירבה-להאיר**: פחות מרוץ, יותר קשר עם השם, והארת פנים לסביבה. **ומבן שבעים ואילך**, זה הזמן למודל של **קבלה-השקטה-השפעה**: קבלה פנימית, מילים מעטות ונכונות, והארת הדרך לדור הבא.

כל אדם, בכל גיל, שואל את עצמו: מה המודל שלי? לאן אני שייך כעת? ובאיזה תבנית אני בונה את חיי?

חשבון הנפש על ידי 'מודל'

שאלה ששאלת את עצמך הרבה פעמים: למה כל כך קשה לעשות חשבון הנפש? לא מדובר במשהו מסובך - רק לחשוב רגע מה קורה איתי. אבל התשובה הפשוטה היא: כי אין לאדם מודל. הוא נכנס לנפשו בלי תבנית. הוא מסתכל - ורואה ערפל. הוא מנסה לזכור מה אמר, מה עשה, מה הרגיש - והכל נמס. אבל אם יש מודל - אם יש שלבים, אם יש סדר, אם יש תהליך - אז הנפש נפתחת, הדברים מתיישבים, והחשבון נכנס ללב.

אתה בעל עסק, ראש משפחה, תלמיד חכם או סתם יהודי פשוט - דע שאתה מנהל מערכת. אם אין לך מודל - אתה כל הזמן מכבה שריפות. אם יש לך מודל - אתה בונה תהליך. בנה לעצמך מודל. תבנית של הסתכלות. של סדר פנימי. של תנועה אמיתית. כמו שנאמר על המשכן: "כְּאֲשֶׁר הָרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה - כֵּן עָשׂוֹ". כך תבנה גם אתה את עולמך - לא מתוך בלבול, אלא מתוך תבנית של קדושה.

נא לא לקרוא הגליון בעת התפילה

בקול הלשון - הרב שלום לאנגסאם 1605-313-6803 - אויף אידיש 1, שיעורים מהתקופה האחרונה 1, דיבאטעס 2, יום יומי שיעורים 3 (הלכה יומי - לומדות יומי - ביזנעס יומי - נפש יומי - חינוך יומי), על הפרשה 4, חומש רש"י 5, משנה וגמרא 6, הלכה 7, מוסר וחסידות 8, סיפורי צדיקים 9, אינטערסאנטע טאפיקס 10, שבת 11, מועדים 12, נשואין שלום בית 13, סליידס (שקופיות) 14, פרעזענטאציעס (מצגות) 15, | נ"ך 2 - שיעורים על רוב תנ"ך

אם ברצונכם לקבל את הגליון במייל, נא לפנות: shalomlang@gmail.com
או לשלוח הודעה: zum-pintel@subscribes.googlegroups.com

לנדב הגליון, או לפרסם בו, וכן להזמין את הרב למסור שיעורים בישיבות ובכוללים, נא להתקשר למכון מישרים 845-274-3516